

Jun'ichirō
Tanizaki

Bazıları
Isırgan
Sever

ROMAN

Çeviri: DEVRİM ÇETİN GÜVEN

2. BASKI
♥ can
modern

JUN'ICHIRO TANIYAKI

BAZILARI
ISIRGAN SEVER

Can Modern

Bazıları Isırgan Sever, Jun'ichirō Tanizaki

Japonca aslından çeviren: Devrim Çetin Güven

Eserin Özgün Başlığı: *Tade Kuu Muşi* (『蓼喰う虫』)

İlk basım: Kaizousha, 1929

Bu çeviriye kaynak alınan basım: Shinchōsha, 1997

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2021

2. basım: Kasım 2021, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Şirin Etik

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: M. Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Alper Zeki / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-5394-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750753947

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JUN'ICHIRO TANIZAKI
BAZILARI
ISIRGAN SEVER

ROMAN

Japonca aslından çeviren
Devrim Çetin Güven

♥can

Jun'ichirō Tanizaki'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Çılgın Bir İhtiyarın Güncesi, 1982

Anahtar, 2011

Sazende Şunkin, 2011

Nazlı Kar, 2015

JUN'ICHIRO TANIZAKI, 1886'da Tokyo'da doğdu. Büyükbabasının matbaasında geçen çocukluğu onda kitaplara karşı bir ilgi uyandırdı. Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nin Japon Edebiyatı Bölümü'ne girdi fakat maddi nedenler yüzünden okulu bırakmak zorunda kaldı. 1909'da yazdığı tek perdelik bir oyun, bir edebiyat dergisinde yayımlandı. Tanizaki gençlik yıllarında Edgar Allan Poe ve Fransız dekadanlarının etkisi altındaydı. 1923'teki Kantō Depremi'nden sonra Tokyo'dan ayrılarak Osaka'ya yerleşen yazar, burada geleneksel Japon güzellik ideallerini araştırmaya yöneldi. Bu durum onun yazarlık sanatında bir dönüm noktası oldu. *Chijin no Ai* (Bir Aptalın Aşkı) 1924, *Ashikari* (1932), *Sazen-de Shunkin* (1933) adlı önemli yapıtlarını kaleme aldı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında sansür gerektiren bir yazısından dolayı polis tarafından aranan Tanizaki, izini kaybettirerek edebiyat çalışmalarına gizli gizli devam etti. Bu sırada dünyanın en eski romanı olan *Genji Monogatari*'yi çağdaş Japoncaya çevirdi ve en büyük romanı *Nazlı Kar'ı* (1943-1948) tamamladı. Savaştan sonra kendisine 1949'da İmparatorluk Kültür Nişanı verildi. Savaş sonrası dönemde kaleme aldığı önemli eserleri arasında *Anahar* (1956) ve *Çılgın Bir İhtiyarın Güncesi* (1962) gibi pek çok romanı ve *In'ei Raisan* (Gölgelere Övgü) (1933) adlı yapıtı başta olmak üzere çeşitli denemeleri bulunmaktadır. Bazı eserleri sinemaya da uyarlanmıştır. 1964'te Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi'ne şeref üyesi seçildi. 1965'te Yugawara'da öldü.

DEVİRİM ÇETİN GÜVEN, Yüksek lisans ve doktorasını Tokyo Üniversitesi'nde tamamladı. Nobel ödüllü Kenzaburo Oe üzerine uzmanlaştı. Akademik araştırmalarında Asya ile Avrupa'nın edebî, sanatsal ve düşünsel etkileşimine odaklandı. Japonya'da, Kōdansha Yayınevi'nin derlediği *Kenzaburo Oe Bütün Romanları* (2018) dizisinin ilk cildi için kapsamlı bir yorum yazısı kaleme aldı. Kojin Karatani, Takici Kobayashi, Kobo Abe, Yūichi Seirai, Natsuki İkezava ve Jun'ichirō Tanizaki gibi Japon yazar ve kuramcılarının eserlerini Türkçeleştirdi. Halen Dokuz Eylül Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

“Her böceğin ağız tadı farklıdır,
ama bazı böcekler ısırgan sever.”

Japon atasözü

1. Bölüm

“Ee, neye karar verdiniz? Napıyoruz, gidiyo muyuz?”

Misako sabahtan beri böyle sorularla kocasını ara ara yoklamış ama adam her zamanki kararsızlığıyla muğlak cevaplar verip durmuş, hal böyleyken kadının içinden de bir şey yapmak gelmemişti. Bu arada vakit bezgin bezgin akıp gitmiş, öğleyi geçivermişti. Kadın saat bir sularında banyoya girip *her iki duruma da* uygun düşecek şekilde giyindikten sonra, “Hadi bakalım hayırlısı!” diyerek, hâlâ gazetesini okumakta olan kocasının yanına ilişivermişti. Ne var ki adamın ağzından tek kelime çıkmıyordu.

“Banyoya girseydiniz bari?”

“Hımm...”

İki yer minderini karnının altına sıkıştırmış, ellerini çenesine dayamış, *tatami*¹ döşemesinde yüzükoyun uzanan Kaname yanı başında, giyinip kuşanmış karısının kokusunun buram buram dalgalandığını duyunca yüzü-

1. Sazların örülerek hasır haline getirilmesiyle yapılan dikkörtgen şeklinde bir tür kalın yaygı. *Tatami* döşemeleri, bu yaygıların odaların ya da salonların hafif çukur zeminlerine yan yana ve arka arkaya, arada boşluk bırakmayacak şekilde sıkıca monte edilmesiyle oluşturulur. Geleneksel Japon iç mimarisinin vazgeçilmez bir öğesidir. (Ç.N.)

nü kaçınırcasına, hafifçe geri çekti. Mümkün mertebe göz göze gelmemeye çalışarak kadının görünümünü, daha doğrusu kıyafet seçimini şöyle bir süzdü. Karısının kıyafet tercihinden yola çıkarak bir karara varmayı umduysa da maalesef onun son zamanlarda edindiği şahsi eşyalara ve giysilere fazla dikkat etmediğinden –tamam, giysilere fevkalade düşkün olduğunu, her ay zırt pırt yeni elbiseler diktirdiğini biliyordu ama bu hususta kendisine hiç danışmadığından ve kendisi de onun ne aldığına hiç dikkat etmediğinden olsa gerek– bugünkü kılığıyla yalnızca şatafatlı bir zamane hatunu gibi görüldüğü yargısına varabildi.

“Peki, sen napmak istiyosun?”

“Benim için hiç fark etmez... Oraya gitmek isterse-
niz size eşlik ederim... İstemiyosanız Suma’ya da gidebi-
lirim.”

“Suma’ya gideceğine dair bir söz falan verdin mi?”

“Yoo... Yarın da gidebilirim oraya.”

Misako, kaşla göz arasında manikür malzemelerini çıkarmış, bakışlarını kocasının suratının dört-beş karış yukarısındaki boşluğa sabitleyip dimdik oturmuş, tırnaklarını soğukkanlı bir ustalıkla ve hızlıca törpülemeye başlamıştı.

Dışarı çıkıp çıkmama konusunda bir türlü karar verememeleri bugüne özel bir durum değildi tabii. Fakat böyle zamanlarda ne adam ne de kadın öne atılıp ne yapacaklarını belirlemeye yanaşıyordu, ikisi de kendi niyetini diğerinin eğilimine göre belirlemeye yeltenerek edilgin tutumunu koruduğundan olsa gerek, dolu bir leğeni iki ucundan sabit bir şekilde tutup durgun suyun doğal olarak hangi tarafa meyledeceğini bekler gibiydiler. Hiçbir şeye karar vermeden böylece akşam oluyordu bazen, bazen de bir anda mükemmel bir ahenkle ortak bir karara varıyorlardı. Ne var ki, bugün ne yapacakları Ka-

name'ye çoktan "malum" olmuştu: Dışarı beraber çıkacaklarını hissediyordu. Durumun nereye varacağını sezinlese de bunun kendiliğinden, tesadüfen gerçekleşmesini bekleme nedeni sadece miskinlik değildi... Öncelikle, karısıyla baş başa yürüdükleri zamanlarda oluşan karşılıklı bir rahatsızlık söz konusuydu. Üstelik öyle uzaklıkla ilgili bir şey değildi bu. Nitekim evlerinden Dōtonbori'ye kadar olan yol bir saatti yalnızca. İkinci sebepse, "Suma'ya yarın da gidebileceğini" söyleyen karısının aslında oraya gideceğine dair bir söz vermiş olma ihtimaliydi. Hem öyle olmasa bile, karısının sıkıcı bir kukla tiyatrosu seyretmektense Aso'yla buluşmayı yeğleyeceğini anlayışla karşılaşmadan edemezdi.

Dün gece Kyoto'daki kayınpederi arayıp, "Yarın müsaitseniz karıkoca buyurun, hep beraber Benten-za Tiyatrosu'na gidelim," diyerek onları tiyatroya davet ettiğinde aslında karısına bir danışması gerekirdi. Fakat o esnada kadın evde olmadığından, "Muhakkak geliriz efendim," diye cevaplayıvermişti gayriihtiyari. Tabii bunun öncesi vardı: Bir keresinde, pek gönlü olmadığı halde sırf kayınpederine yaranmak için halt edip, "Uzun süredir *bunraku* kukla tiyatrosuna gitmedim, bi sonraki sefer mutlaka bize de haber verin," deyivermişti. Damadının bu sözlerini unutmayan *ihitiyar*, kendisine haber verme nezaketi gösterdiğinden, söz konusu teklifi reddetse ayıp olurdu. Öte yandan daveti reddedememesinin bir başka sebebi, beraber kukla oyunu izlemeye gitmek bir yana, bu ihtiyara eşlik edip onunla şöyle ağız tadıyla sohbet etme fırsatının muhtemelen bir daha ayağına gelmeyeceğini hissetmesiydi. Şiştani'de inşa ettirdiği inziva evinde, tuhaf meraklara sahip nevi şahsına münhasır biri gibi yaşayan, altmışına merdiven dayamış bu yaşlı adamla zevkleri elbette zerre kadar uyuşmuyordu. Üstelik adamın her şey hakkında ahkâm kesip durmasına acayip

sinir oluyordu. Fakat gençliğinde gezip eğlenerek ortalığın tozunu attırmış olmasından, hâlâ az biraz sanat meraklısı bir münevver havasına sahip bu adamla baba-oğul ilişkisinin kesileceğini düşününce *nostaljik* bir hüznü hissediyordu. Öyle ki, biraz müstehzi bir ifadeyle söyleyecek olursak, karısından çok bu ihtiyar babalıktan ayrılma düşüncesi onda bir burukluk uyandırdığı için, Misako'yla karıkoca ilişkisi sürdüğü müddetçe, bir kez olsun bir ebeveyne vefa davranışında bulunmanın hiç de fena olmayacağı kanaatindeydi. Ancak tüm bunlar Kaname'nin daveti tek başına kabul etmekle hata ettiği gerçeğini değiştirmiyordu elbette.

Kaname normalde karısının fikrini almakta hassasiyet göstermeyen biri değildi katiben. Nitekim dün gece de bunu göz önünde bulundurmuydu. Karısı akşam, "Kobe'ye kadar alışveriş yapmaya gidiyorum," deyip çıkarken aslında onun Aso'yla buluşmaya gittiğini farz etmişti. İhtiyardan telefon geldiği sırada, zihninde karısının Aso'yla kol kola Suma sahilinde dolaştığını canlandırdığından, "bugün herifle buluştuğuna göre yarın muhakkak müsait" olacağına kanaat getirmişti. Üstelik öteden beri yaptıklarını gizleme gibi bir huyu olmayan karısı dün akşam belki de gerçekten alışverişe gitmişti, kim bilir? Kaname'nin, onun sözlerini alışverişe gitmedi olarak yorumlaması belki de bir kuruntuydu, olamaz mı? Yalan söylemekten her daim nefret eden karısının yalan söylemesini icap ettirecek bir durum da yoktu ki hem... Ne var ki Kaname buna şöyle açıklık getirmişti:

Her şeyi açık açık söylerse bunun benim için nahoş kaçacağına hükmedip, "Kobe'ye kadar alışveriş yapmaya gidiyorum" cümlesinin ardına, "Aso'yla buluşmaya gidiyorum" cümlesini yerleştirmiş olmalı.

Kaname'nin bakış açısı göz önüne alındığında gayet normal olan bu muhakemede herhangi bir işkillenme

söz konusu değildi. Karısı da Kaname'nin işkillenmek, kuruntu üretmek ve kendisini sinir etmek gibi davranışlar içinde olmadığını farkındaydı muhakkak. Yahut dün akşam herifle buluşmuştu ama bugün yine buluşmak istiyordu belki. Nitekim ilk başlarda, on günde veya haftada bir buluşurlarken son zamanlarda görüşmeleri epey sıklaşmış, iki-üç gün art arda buluşur olmuşlardı.

“Peki siz seyretmek istiyo musunuz?”

Kaname az evvel karısının kullandığı suyla yıkanıp¹ sırlıslıkla vücudunu bornozuna sarmıştı, takriben on dakika sonra oturma odasına döndüğünde Misako hâlâ dalgın dalgın, gözlerini boşluğa dikmiş, mekanik bir şekilde tırnaklarını törpülemekteydi. Şimdi camlı sundurmadaki dikilmiş, elinde el aynasıyla saçlarını ortadan ikiye ayıran kocasına bakmadan, üçgen biçimi verdiği sol başparmak tırnağının parıldamakta olan ucunu adamın burnunun dibine kadar yaklaştırarak dillendirmişti bu soruyu.

“Ya, aslında seyretmek falan istemiyodum da seyretmek istediğimi söylemiş bulundum işte...”

“Ne zaman?”

“Ne zamandı hatırlamıyorum ama işte bir vakit söyleyiverdim. İhtiyar, kukla tiyatrosunu öyle içten bir heyecanla övüyodu ki adamcağızın gönlü olsun diye çok meraklıymış gibi davrandım ve ağzımdan çıkıverdi işte!”

Misako sanki kocasına değil de eloğluna yöneltilmiş nazik bir tebessümle karşılık verdi ona.

“Öyle uçuk şeyler söylerseniz olacağı bu... Peder beye eşlik etmek gibi bir alışkanlığınız olsa hadi anlıycam da...”

1. Japonya'da her gün (özellikle akşamları) “sıcak su teknesi” anlamına gelen *yubune* adlı küvette sıcak suya girip bedenen ve ruhen gevşeme alışkanlığı vardır. Bu “küvet faslı” ülkede çok yaygın olan hamam-kaplıca kültürünün ev yaşamındaki bir uzantısıdır. Su israfını önlemek amacıyla tüm aile üyeleri aynı suyu ısıtarak kullanır. (Ç.N.)

“Her halükârda, kısa süreliğine de olsa uğrasak iyi olur.”

“Nerdeymiş şu ‘*bunraku* tiyatrosu’?”

“*Bunraku* tiyatrosu değil yahu... *Bunraku* yangında kül olduğundan, Dōtonbori’de Bentenza Sahnesi diye bir mekân varmış, orası kullanılıyomuş.”

“O halde dizüstü yere oturuluyo değil mi, koltuk moltuk hak getire yani? Ay mümkün değil! Sonra dizlerim ağrıyo benim!”

“Eh naparsın, bu tür yerler bizim *ihtiyar* gibi tuhaf meraklara sahip tiplerin gittiği mekânlar sonuçta. Senin peder eskiden öyle cins biri değilmiş ki, hatta bir aralar *hareketli resme*¹ merak salmış mesela ama yaşlandıkça hobileri de gitgide gülünçleşmiş. Geçen bir yerlerde işittim de gençliğinde hovardalığa düşkün kişiler ihtiyarlandıklarında mutlaka antikaya merak sarıyomuş. Japon hat sanatı eserleri veya çay takımı gibi şeyleri kurcalamak, uzun lafın kısası, cinsel arzunun çarpıtılmış haliymiş, öyle diyorlar...”

“Fakat peder beyin cinsel arzularını çarpıttığı falan yok ki! O-hisa’yla beraber değil mi sonuçta?”

“Öyle bi kadını beğenmesi de büyük ölçüde antika merakından işte. Kadın kukla, oyuncak bebek gibi bir şey.”

“Oraya gidersek gene kafamızı ütülecek!”

“‘Ebeveyne vefa’ deyip sineye çeker, bir-iki saat boyunca kafamızı ütületiriz biz de napalım...” diyen Kana me aniden karısının dışarı çıkmaya üşenmesinin ardında başka bir neden olabileceğini sezinlemişti.

1. Yazar burada günümüzdeki “sinema” veya “film” teriminin Japonca eski söylenişi olan ve “hareket eden, oynayan resim” anlamına gelen *katsudō-şashin* ibaresini kullanmış. Bu ibare sonradan *movie*’ye evrilecek olan İngilizce *moving picture* ve *motion picture*’in Japoncaştırılmış halidir. (Ç.N.)

Her böceğin ağız tadı farklıdır ama bazı böcekler ısırğan sever.

Birbirlerine karşı artık herhangi bir tutku beslemeyen Kaname ve Misako'nun evliliği çatırdamış, can sıkıcı bir belirsizliğe sürüklenmiştir. Ayrılık kaçınılmaz olsa da başkalarının kollarında tutku ve tatmin aramaya, durumu oğullarına açıklamayı ertelemeye, boşanmanın ağırlığından kaçınmaya devam ederler. Kızının evliliğinin yeni ve yabancı bir kültürün etkisiyle zarar gördüğüne inanan Misako'nun babası ise, çifti klasik Japon sanatlarına yönlendirerek onları bu çıkmazdan kurtaracağını düşünür. Böylece, eski ve yeni, genç ve yaşlı, Doğu ve Batı arasındaki çatışma büsbütün görünür olur.

Bazıları Isırğan Sever, başarısız bir evliliği anlatırken Batı kültürünün değerleri ile geleneksel Japon kültürü arasındaki gerilimi de açığa çıkaran, Japon toplumundaki kültürel krizin yansıması olarak da okunabilecek etkileyici bir roman.

"Tanizaki en sevdiğim yazarlardan biri. Aşkın kendisi kadar çoğu zaman sapkın yönlerini de kaleme alıyor."

Henry Miller

#japonedebiyatı #evlilik #boşanma #aile #toplum #modernite #kültürelçatışma

Kapakteki figürler: (üst) Matsumoto Koshiro IX, (alt) Utagawa Kuniyoshi

 can

can yayinlari.com | f | | can yayinlari

roman

ISSN 978-975-07-5394-7

9 789750 753947